Број 184. У Новом Саду, у среду 18. августа 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за сљедом.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Тактика јапанске војске.

Петроград, 13. авг.

У току рата Русије са Јапаном избиле су на површину неколике ствари и појаве, које су биле непознате Русији и Европи.

Још почетком самога рата дало се утврдити да се Јапан неколико година живо и енергично припремао да зарати с Русијом; јер су Јапанци извели на бојно поље већ зараније мобилисану, обучену и спремну војску, војску напојену силном мржњом према непријатељу. Руси су се, погрешно обавештавани од својих дипломатских пуномоћника, јако варали о убојној снази јапанске војске. Отуда се у почетку и могло десити да се у штампи провлачила реч о жутим човечуљцима, који не могу ни пристати за борбу. У ствари набрзо се увидело да је у оним малим и сићушним људима велика снага и огромна издржљивост.

Врло је важно знати да Јапанци у свима својим досадашњим борбама и окршајима са Русима показују да имају своју нарочиту тактику, која се битно разликује од начина борбе европске војске. Нема сумње да се јапанске војсковође користе знањем европских ратничких савремених великана, они су унели у своју ратну тактику правила и одредбе свију великих стратега и све искуство савремених тактичара. Али, крај свега тога, они имају своје методе борбе, своју тактику.

Руси су докучили и сазнали како Јапанци ступају у борбу и како оперишу њихове војсковође.

Јапанци имају слабу коњицу. Знајући то, они никада не пуштају своју коњицу саму у борбу. За леђима своје коњице увек иде јако одељење потпоре пешадијске Слика је доста интересантна: у густим редовима креће се један ланац стрелаца са јапанским заставама. Сваки батаљон има своју заставу. Али испред овога ланца на пет руских врста унапред иду коњички одреди. Но и они нису авангарда борачка. На три врсте испред коњице иде проређен ланац Кинеза. Овај ланац има своје предње редове и извиднице опет од Кинеза. Кинези ови, који сачињавају предње редове довлаче се до самих руских посада и одреда. Они довуку се и докраду до самих бивака и логора и сигнализирају правоме кинескоме ланцу о распореду логора, бивака војске, о земљишту и т. д. а овај то одмах доставља јапанској коњици, која се лагано креће напред. На овом путу, упућена према непријатељу, војска не прелази више од 7 врсти дневно. Али је важно знати, да се усput добро поткрепљују храном и пићем. По њиховом кретању и раду може се утврдити, да је то најхладнокрвнија, најфлегматичнија,, најприсебнија и најметодичнија војска, каква је икада било на свету. Ни један једини војник није заплашен; ни један не мисли на то, да ће погинути; он иде у борбу, као да иде на какву забаву. Он пред собом има да обави један посао — пао или остао, то је и за њега самога споредна ствар. То су прави аутомати свога посла и иду као добро израђене и назијене машине. Наравно, Јапанци сваком приликом избегавају руске јурише на бајонет, „на штики“, како се то каже. Од тога имају решпекта. Они иду напред и гину немилице; али кад се дође до „на штики“, они се склањају. Предњи редови се одмах на пола шресеку и преде двоје, и зближујући се лево и десно беже у страну и на тај начин отварају фронт резерви која наступа, а која дотле није још у окршају учествовала.

И то иде по правилима најстроже дисциплине тако, да ни сам Молтке не би могао боље и прецизније то извести. Свака така њихова колона главне трупе има и видничке страже, које иду далеко напред испред главне трупе. Главна трупа иде лагано, али сигурно и безусловно.

Има нешто, што је немогућно ухватити и савладати. То су уходе. У даљини иду пољаном два човека. Наједанпут стану и дигну руке. У том часу оспе се плотун на руски логор ил батаљон. Јапанске су уходе неустрашиве. Данас је то бонза, сутра Хунхуз или Јапанац. Они су најбољи помоћници у рату и прве фигуре у јапанским тактичним ратним операцијама.

Наши близанци.

II.

Код административног одбора темишварског врло је мудро удешена подела у турнусе. Захваљујући заузимању Андрић Павловићевом турнуса је било од две врсте. Пред сумњиве турнусе изношен је редован посао, који је био без свакога значаја. А пред сигурне турнусе изнешени су предмети главни, значајни, интересантни и „беријетни“. Меленачке општинске ствари ишле су по правилу пред те сигурне турнусе и решавани су обично у изванредним седницама. Од силна посла бележник Андрић није доспевао да састави дневни ред. Па често се догађало, да се састане „редовна“ седница, а случајно је баш дан раније била „ванредна“ седница и баш у тој ванредној седници решавале су се и ствари меленачке општине. Чудновато је било то напослетку и самим члановима административног одбора и почеше већ сумњати и гунђати; но близанац Андрићев, др. Љубомир Павловић, знао их је већ умирити и одобровољити.

Најчудноватија је појава баш то, да та чудноватост и сумњивост није упадала у очи — епископу Лукијану. Или можда имају ипак право они, који су тврдили, да је у том музичком терцету Андрић Павловићевом епископ Лукијан свирао бегеш? Како било да било, тек свакојако таке појаве нису служиле на част ни епископу Лукијану, а богме ни самом одбору административном. Но да се вратимо нашим Меленцима.

Мора се признати, да меленчани с правом уживају ружан глас, десет година неразрезује се тамо и некупи никакав црквени прирез, него се узајмљује од „свете матере цркве“ на 8%. Но не само да се не враћа тај зајам матери цркви, него се не плаћа ни сам интерес на тај зајам, но се прибија главном. Општинска потреба износи на 8500 форинти годишње. За десет година са 8% интересом ето вам дуга од сто хиљада форината. То је већ прва невоља; но сада је придошла и друга. Жупанија наређује општини црквеној, да или Русанду удеси као што треба или нека је затвори, и закључује се зајам од шездесет и осам хиљада форинти да се зида на Русанди.

При том зидању помало се ил правије рећи помного и крало. Зато је после морало нестати планова и планова је и нестало. На управи беху тада противници радикала. Када дођоше на владу радикали, а они решише, да се подигне зајам код хипотекарне бан-

ПОДЛИСТАК.

ОН?

— НОВЕЛА. —

Guy de Maupassant.

(Свршетак).

Уђем унутра. Ватра је још горела и осветљавала мало собу. Узмем свећу, да је на камину запалим, али кад погледах у том правцу, опазим да неко седи у мојој наслоњачи и греје ноге на камину, тако, да је био према мени леђима окренут.

Нисам се уплашио, о не, ни најмање. Једна врло вероватна мисао прострели ми као муња кров мозак: један од мојих пријатеља, хтео је да ме походи. Портир, коме сам се јавио, кад сам пошао, рекао му је, да ћу се брзо вратити и дао му је свој кључ од мога стана. Све оно што сам помислио улазећи унутра, паде ми сад и опет на памет: кућна врата, која су ми се одмах отворила, чим сам зазвонио и само притворена врата моје собе!

Мојега је пријатеља, чију сам само косу видео, сигурно при дугом чекању, топлина успавала и ја пођох к њему, да га пробудим. Сасвим сам га лепо видео; рука му је висила преко наслоњаче а ноге је прекрстио једну преко друге; глава му је била прислоњена на наслон и мало на лево нагнута, што ме је уверило, да спава. Питао сам се: »Ко то може бити?« У соби се слабо видело. Пружим руку, да га куцнем по леђи... Рука паде на дрвени наслон! Није никога било. Столица је била празна.

Да грдна страха! О милости!

Повлачио сам се натраг, као пред каквом грозном опасношћу. Онда се окренем, јер сам мислио, да ми је когод за леђи. Дивља жеља, да још једанпут погледам на столицу, натерала ме је, да се и опет окренем. И ја стадох као укопан, тако обузет страхом, да сам једва дисао, без икаквих мисли и за мало, што се нисам срушио на земљу.

Ја сам међутим прилично хладнокрван човек и брзо се приберем. Рекао сам у себи: »Није ништа друго, већ сам имао халуцинацију«. И почнем размишљати о том феномену. Мисли су брзо радиле у тим тренуцима. Ништа друго, него халуцинација. Дух ми је био цело време ведар, радио логички и нормално. Мозак ми није био нимало поремећен. Само су се очи варале, очи су ми заваравале мисли. Моје су очи имале визију, једну од визија, које лаковерни људи сматрају за чуда. Није ништа друго било до нервозна неприлика оптичнога апарата, навала крви можда.

Запалим свећу и приметим, кад сам се сагнуо ради ватре, да дрхћем. Брзо се исправим, јер ми се учини, као да ме је неко ударио у леђа.

Нисам дакле ипак био умирен.

Пођем неколико корака по соби, гласно сам говорио, полугласно певао неколико строфа.

За тим закључам двоструко врата и осећао сам се мало умирен. Унутра није нико могао. Сео сам и дуго размишљао о ретком догађају; за тим легнем и угасим свећу. Неколико минута било је све добро. Мирно сам лежао на леђи. Али наскоро осетим потребу, да погледам по соби, па легнем на страну. У камину је било још две-три жеравице, и те су осветљавале само ноге у наслоњаче.

Мислио сам да у наслоњачи видим и опет човека.

Брзо запалим свећу. Варао сам се. Нисам ништа видео.

Ипак устанем и метнем столицу иза кревета. Онда опет угасим свећу и покушам да заспим.

Нисам ни пет минута дремао, кад ал' ми се указа у сну баш као и на јави цела вечерашња грозна појава. Скочим запрепашћен, иза сна, запалим свећу и останем тако у кревету не усуђујући се више да заспим.

ке. Они људи, који слепо иду уз дра Павловића покварили су тада зајам, заводећи људе у заблуду.

Тврдили су наиме, да тај дуг морају платити они, који су га направили, а никако немора општина црквена. Уклонили су се радикали и дошла је на управу та клика Љубе Павловића. Настале су тужбе, екзекуције и трошкови на скоро педесет хиљада форината. Сада су тек ти исти људи, који су викали на зајам трчкали и мољакали свуда за зајам, ал га нигди не добише. Саборски Одбор спасао је меленачку општину од пропасти, давши јој зајам потребит.

И сад настаје и опет стара прљава песма. Љубини људи хвале се, да је тај зајам „израдио“ др. Љуба Павловић, а заборављају јадници, да га је управа странке радикалне избацила из странке. Радикални Саборски Одбор неби ни прстом макнуо за љубав Љуби Павловићу и његовој клики али га беше жао невиних људи и он нехтеде допустити да за гадне погрешке отаца својих страдају невина деца и унуци. Када у будуће будете говорили о зајму Саборског Одбора, ви поткуше Љубине, не варајте свет, да је то „израдио“ ваш „мелем на ране ваше“, него противници његови.

Но Љубиним људма није годила контрола саборског одбора; хтело им се мало „више слободе у кретању“. И сада они исти, који су пређе покварили зајам са хипотекарном банком у Пешти (јел залог банком), склопише с њоме нов, но много гори и тежи зајам, а саборском га одбору вратише.

Ко хоће да разуме меленачки заплет и меленачке прилике, за тога је неопходно нужно било, да сазна то, што строго не спада на ствар, али саму ствар тек изводи на праву светлост и чистину.

Хоћемо да отргнемо забораву још једну ружну појаву Љубиних присталица. Сирома Љуба трчао је на све стране са својим присталицама и тражио зајма, но није га нигди добио. Напослетку противници његови, чланови странке радикалне, саборски радикални одбор, дали су затражени зајам и спасли од пропасти и црквену општину и многе Љубине присталице, који су приватним својим иметком стојали добри за тај дуг.

Но у одборским и скупштинским записницима се вечито „захваљује“ епархијском поверенику дру Љуби Павловићу, који је нашао зајам и спасао општину. Свакојако необична појава, достојна Меленчана Љубиних.

М.

Нови Сад, 17. августа.

Шта се догодило с бароном Банфијем? Умро је посланик угарског сабора Шандор Јаничари. Био је Мађар, а православне вере. Опојао га је грчки свештеник Георгијадес на грчком језику.

Барон Банфи написао је чланак у ком се љуто жали: Зашто Јаничари није опојан мађарски? Он се позива на IX. зак. чл. од 1868. год. по коме могу православни, који нису ни Срби ни Румуни, створити себи засебне црквене организације Зашто то није учињено пита Банфи? Шта су радиле владе до сад? (А и он је био на власти.) Тражи да се православни и унијати Мађари оцепе од осталих православних и унијатских цркава и да њихов црквени језик буде мађарски. Нико против тог не може имати ништа. И право је. Нека из своје снаге и о свом трошку стварају парохије, епископије, митрополије.

Но, није толико стало Банфију до православних Мађара, јер их једва има, него му је стало више до унијата, којих је више. Ал и то му је нанда узгредно. Главно му је да том приликом говори о томе, да се помађаривање мора извести ма и насиљем. Мађарски језик мора јаче доћи до права и у цркви. (Ово је мутно речено, али се односи по свој прилици и на наше цркве.) За тим износи да народности, Срби, Румуни, Словаци, Немци између себе не треба да се споразумевају на другом језику, до ли на мађарском. Говори да не треба бирати средства кад је реч о помађаривању, па ма та средства за прво време по изгледу повредила чије право па ма вероисповедно!

После овог најновијег Банфијевог чланка у „Пешти Хирлапу“ многи држе, да с њим није чисто и да је сиромах болестан. Но ми не мислимо тако. Банфи је познат као човек бечки. То је доказао кад је био на власти. Сад он ради и даље у корист Беча, јер му је намера да до краја завади Мађаре са народностима у Угарској и да створи нова трења.

Чудновато, да то нико не види од Мађара. Ако и не претпостављају, да он то ради вољно, ал да ма и нехотице служи Бечу, то би тек могли да увиде.

Политички преглед.

Догађаји на Балкану. Из Цариграда јављају, како се тамо радују Турци, што се Турска зближила с Италијом, А то зближење — веле — допунило би се зближењем још и Србије и Бугарске, те би се тако стало на пут евентуалној акцији Аустро-Угарске у Македонији и Албанији. Но и ако су у овој ствари повољни извештаји и турског посланика из Београда, опет се сумња у остварење овога плана, јер су му на путу многе сметње.

Голуховски о положају на Балкану. Аустро-угарски министар спољних послова, гроф Голуховски рекао је ових дана једном дописнику „Московскија Вједомости“ о положају на Балкану, ово што долази. Монархија наша много ради на Балкану, ал још много има да се ради. Много смета, што два грађанска повереника нису доста за тај посао. Они морају сами да путују и обавештавају се, јер турским извештајима није веровати, а њих двојица не могу да доспу доста. Зато би требало поверенике умножити и дати им помоћнике. Ал ту ће реформу спровести после реформе о жандарима. Реформи жандара противи се Турска, ал се надати, да ће се она ипак спровести, јер су за то све силе. Већ је установљен и број официра. Аустро Угарска би дала 6, Русија 5, Француска 3, Енглеска 4 а Италија 3 официра. — Да ли ће бити већих немира у Македонији, не може се унапред казати. Сад је тамо у главном мир. — Балканском савезу, који се удешава, не би се у Бечу придевала велика важност, али што буду сложнији народи на Балкану, тим ће лакше бити одржати мир. Аустро Угарска не мисли упадати у Македонију. У пркос тежњама, да се дође до споразума међу Србијом и Бугарском, све су несношљивије прилике та два народа у Македонији. Тамо се систематски ради на завади међу њима. И сад неки српски и бугарски политичари раде на томе, да се Македонија подели. Но нека не смеђу с ума та господа, да тиме само држе у руци ражањ за зеца, који је још у шуми.

Руско-јапански рат.

На бојном пољу отпочела је права борба; наступио је одмах обрт, а јапанско-енглеско-чивутски извештаји гуде одједном по све другче. Док у Токију не само што недобијају извештаје о догађајима на бојном пољу, знају да причају и о великом разочарењу јапанског народа, па чак и поразима јапанске војске. Енглеска се штампа теши, да се бар Куроки неће пустити скорим у одлучну битку, јер га и догађаји код Порт-Артура том најбоље уче. Чивутска штампа пак лије горке сузе, што су нестрпељивост јапанског народа и политички обзири бацили у засенак мудру војну обазриву тактику јапанску и бацили је у ужасну погрешку, да потцењује не пријатеља. Ту обману Јапанци врло скупо платише, јер поред ужасних жртава не само што не могоше Порт-Артур да оборе већ је чак посади порт-артурској пошло за руком, да баци Јапанце из тврђаве Ечан, коју су ови већ заузели били. Таква значајна победа посаде, баца пад града данима у натраг и неда се порећи, да опсада почевши од заповедника њеног па чак до последњег војника најсавесније врши своју дужност. Тако ето суде сада јапанско енглеско-чивутски извештаји.

Док данас дају сви они без разлике Порт-Артуру живота и више недеља, дотле сви стрепе за Јапанце код Љаојанга. Вести,

---

Поред свега напрезања, ипак сам двапут задремао. И двапут ми се појави иста слика пред очима. Мислио сам да сам полудео. Кад је свануло осећао сам да ми је мало одлакнуло, и спавах мирно све до подне.

Прошло је, све је прошло. Сигурно сам имао грозницу или штагод томе слично. Уз то држао сам се за прилично будаластог. Тога сам дана био врло весео. Јео сам у решторацији, ишао у позориште, а за тим кући. Кад сам се приближио своме стану, обузе ме редак немир. Бојао сам се да ћу га опет видети, њега. Самога њега се нисам бојао, нисам се бојао његова присуства, у које нисам веровао, али сам се бојао нове игре својих очију, бојао сам се халуцинације, бојао сам се ужаса, који би ме могао обузети.

Више него сат лутао сам по тротоару тамо, амо; онда видех да је глупост, што радим и уђем унутра. Дисао сам тако брзо, да сам се једва успео уз степенице; још десет минута стајао сам пред вратима своје собе. А, онда прикупим сву своју храброст и вољу и турим кључ у браву. За тим, са свећом у руци, јурнем напред, отурнем ногом у собу врата и брзо погледам плашљивим погледом на камин. Нисам ништа видео. Ах! — да олакшице! да радости! да ослобођења! Храбро сам ишао тамо амо. Па ипак се нисам осећао потпуно умирен. Често сам се брзо окртао. Плашила ме је тама по ћошковима.

Спавао сам рђаво, узнемириван непрестано уображеним појавама. Но њега нисам видео. Не. То је прошло!

Од тога се дана бојим кад сам сам ноћу. Осећам га близу мене, око мене. Никад га више нисам видео, не! Па свеједно је, кад знам да није ништа, кад не верујем у њега.

Ипак ме мучи његова слика, јер морам непрестано на то да мислим. Једна рука висила му је десно преко наслоњаче, глава му је била мало на лево нагнута, као у онога, који спава.. Али доста! Нећу, нећу више о томе да мислим!

Али ради чега то тврдоглавство! Ноге су му биле сасвим близу рошТиља каминовога.

Он ме гони непрестано. То је лудило! Па ипак је тако. Ко, Он? Ја знам врло добро, да он не егзистира, да га нема. Он живи једино у мојој слутњи, моме страху, мојој плашњи! Али доста, доста!

Јест. Ја могу још толико разлога разума навести, своју вољу и храброст још толико прикупити, али не могу више да сам код куће сам, јер је тамо он. Више га нећу видети, више ми се неће појавити, то знам. Па ипак је он увек ту у мојим мислима. Више га не видим, али то не спречава да је ту. Он је за врати, у затвореном орману, под креветом, у свима мрачним угловима, у свима сенкама. Кад' отворим орман или врата, кад' осветлим под креветом, кад' обасјам углове и сенке, ту га онда нема више; онда осећам да ми је за леђи. Окренем се уверен да га нећу видети, да га никад више нећу видети. Али он је поред свега тога ипак замном.

То је глупо, али страшно!

Шта ћеш, не могу ништа, кад је тако!

Али кад будемо нас двоје, осећам јасно, сасвим јасно, да га више неће бити. Јер он је ту само зато, што сам сам, једино зато, што сам сам!

Ш. 18 авг. Прев. —х

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

које стижу о борби тамо, доиста дају и сувише разлога за то. Јуче смо нагласили, да је Куропаткин створио око Љаојанга врло јак обранбени појас, од тог појаса Јапанци су врло далеко, а већ стиже у Лондон из Токија вест, како су јапански губитци ужасни и да се за то избегавало, да се изнесе број мртвих и рањених. Друга вест из Токија јавља, како су Јапанци јуришали на Аншанчан, али да су одбијени оставивши на бојном пољу 500 људи. Како се развијају пак догађаји на бојном пољу, најбоље сведоче најновији брзојавни извештаји:

Борба око Порт-Артура.

Из Токија јављају, како немају никаквих поузданих вести о борбама код Порт-Артура и Љаојанга. Заузеће Порт Артура да се показало много тежим но што се испрва мислило. Међу јапанским становништвом влада разочарање што Порт-Артур не пада. Јапанци нису могли да заузму тврђаву Инчан, шта више покушали су неколико пута да то учине, али су увек одбијени. У Лондону знају, како су Јапанци јако потцењивали отпор Порт-Артура; како се овај може држати још више месеци, па можда и до нове године. У Берлину знају да је Штесељ јавио, како ће се град држати још најмање 6 недеља, а американски марински агенат, који је одономад оставио Порт-Артур, вели, да ће се град држати још 6 месеци.

Борба око Љаојанга.

Генерал Сахаров послао је у суботу опширан извештај о борби у петак. На јужном фронту ватра руских топова приморала је Јапанце да свој главни логор повуку из Фајнаиме у Бајсиасу. Лево крило руско имало је да издржи најјачу борбу. На јужном фронту, где су нападале 5 јапанских дивизија, одбили су Руси све нападаје, у вече су Руси прешли у офензиву и одбили су Јапанце све од Тунсин фа и Тасинтуна. И на источном фронту била је борба врло крвава. Дошло је до гужве, где се чак из револвера пуцало. Руси су чешће прелазили у напад, а за тим су се повукли у своје главне позиције. Губитци јапански су огромни. Руси су имали 1500 које мртвих које рањених.

Руска телеграфска агентура јавља из Мукдена: Овамо је стигло у петак 600 рањеника, који припадају 10. источно-сибирској и 9. и 35. дивизији. Тог дана напали су Јапанци на центрум, и лево крило руско, у нади, да предваре Русе. Пошли су напред без пуцања и за тим су прешли у напад са бајонетима. Претрпели су ужасне губитке. Нарочито се одликовала 139. сарајска регимента, која је са једном батеријом пограничне страже неопажено заобишла крајње десно крило и напала га је с леђа, баш кад је овај хтео да заобиђе лево крило руско. Читаве јапанске колоне уништене су. Рањеници причају о фанатизованој храбрости јапанских војника. Видело се, како врло многи од њих одузимају себи живот, да живи не падну Русима у шаке.

Из Лондона јављају, како Руси од Анчанчана па све до Мукдена имају ванредно утврђене положаје. Непрестаним доласком трупа и артиљерије руска је војска јака, како од почетка рата још није била. Војници су свакодневним доласком нове војске врло одушевљени.

Школски Савет

одржао је своје седнице 25., 26. и 27. авг. т. г.

Председава патријарх.

Присутни сви чланови, осим др. Н. Максимовића, који овом приликом није извинио свој изостанак.

Реферира гл. шк. референат Поповић.

На овим седницама, решено је млого предмета, и ми ћемо из извештаја, који нам предлежи, изнети само најглавније.

На предлог гл. шк. референта, позваће се др. Н. Максимовић на изјашњење: зашто у седнице савета не долази. — Извештај министарства богочасти и јавне наставе о школама у Угарској, узет је на знање с тим, да се исто умоли, да се у будуће, не издају такви извештаји кумулативно, него да се број српске деце засебно обележи. — На позив сабор. одбора у погледу преставке у предметту предлога министра богочасти и јавне наставе о реформи школа, у начелу је усвојено, да и Шк. Савет онда, када тај предлог буде коначно поднесен, а у колико би се он косио са постојећим нашим уредбама, директно обратити преставком на уг. сабор. — Поводом тим, што неки помесни шк. одбори вероисповедних школа у извештајима, које подносе државним надзорницима, наставни језик у срп. школама, обележавају са »мађарско-српски«, решено је позвати епарх. шк. одборе, да строго наложе свима подручним им месним шк. одборима, да у упитним извештајима увагда обележе »српски« језик, као наставни, који је шк. Уредбом за срп вероисп. школе прописан. — Узет је на знање извештај гл. шк. референта, да је високо кр. уг. министарство богочасти и јавне наставе, дозволило, да се ове године одрже испити у сомборским учитељским школама по досадашњем правилнику, али да му се текст саме сведоџбе мора унапред на увиђај поднети. У погледу измене текста у сведоџбама, Шк. Савет је решио, да овај неизмењен остане, само да се назив места »Сомбор« са »Зомбор« измене, пошто је то законом утврђено. — Узет је на знање отпис вис. министарства, да Његово Величанство није потврдило сабором изабране епарх. шк. референте. — Саборски одбор извештава, да затражену своту за набавку потребних учила за горњо карловачку уч. школу није могао издати, јер је извор на такове цели исцрпљен. Узето к знању.

Примљено је на знање, да је привремени референт и надзорник школски за темишварско-вршачку епархију, уведен у звање. — Исто тако узета су на знање саопштења саборског одбора, да је повишена пакрачкој приправничкој вежбаоници субвенција на 2000 круна, и да је Божидару Борђошком, управитељу у Г. Карловцу, досуђен припадајући му пети квинквенал. — У предмету припомоћи срп. православној општини у Белом Брду за издржавање тамошње школе и учитеља, иискаће се преко епарх. шк. одбора извештај о имовном стању упитне општине. — Установљена је шк. анкета, у коју су као чланови изабрати: Главни и епарх. шк. референти; Сава Теодоровић, катихета на земунској државној гимназији, Никола Шумоња, управитељ пакрачке препарандије; Јован Благојевић, управитељ више девојачке школе у Сомбору; Светозар Брашован, уч. у Вршцу; Павле Терзин, уч. у Аџи (Бачка); Ђорђе Михајловић, уч. у Н. Саду. — Да би се одредио тачан делокруг епар. шк. одбора, поверено је гл. шк. референту, да за то нужне нацрте савету поднесе.

Одбијена је преставка учитељског збора темишварског, да учитељи за време великог одмора, не морају искати допуст од епарх. шк. одбора. Позваће се епархијски школски одбори, да свима споровима сами званиче по државном шк. надзорницима, пошто таково званичење не спада у делокруг шк. савета. — Умољен је гл. шк. роференат да среди збирку разних односно новијих наредаба шк. савета, и да истоме прикаже. — Умолиће се сабор. одбор, да нареди срп. црк. општини у Мехали, да грунтовно уведе право уживања учитељских берива и издржавање школе на учитељску земљу, коју је на цркву превела. — Поновиће се већ издата наредба, да се стално намештеним и потврђеним учитељима не може плата измењивати, нити при расписивању стечаја постојећи уч. плата смањивати. — Одобрен је стечајем расписани огрев уч. С. Б. — Одбијен је призив срп. црк. општ. у Сент-Петру, да не мора отворити и трећу потребну вероисповедну школу.

Одбијен је призив Зорице Трумићеве, учитељице у Митровици у предмету и даљег уживања досадашњег стана у школском звању. — Осуђен је на губитак учитељског места учитељ митровачки Ст. — Искључен је из сомборске препарандије један ученик и једна ученица због неморалног владања.

За управитеља на сомборској препарандији постављен је Божидар Борђошки, досадашњи управитељ учитељске школе у Гор. Карловцу, а на његово место постављен је за управитеља Мита Грујић. — Премештен је по потреби службе у Гор. Карловац досадашњи привремени професор на сомборској препарандији Марко Јаковљевић. — За привременог професора у Пакрацу постављен је Петар Јовановић. — Редовни професор на сомборским препарандијама Јов. Поповић, стављен је од 1-ог дец. т. г. у пензију. — За забавиљу у Перлезу, потврђена је Ћиричева, с тим да има прописани испит за годину дана положити.

Узети су на повољно знање извештаји гл. шл. референта, да је све спорове између професора у Сомбору и Гор Карловцу, мирним путем изравнао. — Исто тако узети су на знање сви поднесени извештаји о учитељским и вишим девојачким школама. — Управитељу и учитељима више девојачке школе у Сомбору изречено је признање на марљивом раду и одличном успеху. — Поводом извештаја гл. шк. референта, поверено је члану савета Св. Прибичевићу, да неке ствари у Гор. Карловцу изиди и извештај поднесе. Одобрено је више молбеница за приватно учење. Уступиће се управи сомборске препарандије све молбенице ради полученя стипендије из завладе Н. Ненадовића, на мњење и препоруку.

Издати су декрети: Јовану З. Медурићу, уч. у Турији, Марковићевој и Морадовој учитељицама у Земуму. М. Радакојевићу, уч. у Кишфалуби. Стефанији Арадској у Врањеву. Купусаревићу уч. у Срп. Елемиру.

Писма из Источне Азије.

LV.

Господине уредниче!

Једва једаред да Вам опишем битку између Руса и Јапанаца. Гледао сам је својим рођеним очима и нисам био даље но 10—15 корачаји. Руси су страшно страдали и то за вечита времена. Ал да чујете редом...

Недавно добијем писмо из Босанске Градишке. Пријатељ ме зове да дођем тамо да видим што још нисам видео и опишем у »Застави«. Уз писмо је био штампан позив на забаву. Ту забаву приређује хрватско певачко друштво »Посавац«, а III. тачка забаве обележена је овако: Бој између Руса и Јапанаца и пророчанство, »тко ће у овом данашњем рату на далеком Истоку победити, да ли Русија или Јапан.«

У позиву се каже: »Дођите да видите што нико никад није видио и неће видити!« Наравно. Бој између Руса и Јапанаца видели су многи, али пророчанство, како ће се свршити, то заиста није нико видио, нити ће видити, осим нас који смо били на тој паради у Босанској Градишци.

Све је почело по програму. Пре битке забављали су гледаоце са похрваћеним српским играма и песмама и онда настаде баталија.

Изађоше Руси и Јапанци. Руса је врло мало и то све млађи људи. Јапанаца много и то све зрелији и старији. И бој отпоче!

Што има Чивута из Босанске Градишке и околине, сви су тамо. И тамо господа чиновници свију вера и народности, или боље рећи, који су се одрекли свију вера и народности. Тамо су њихове госпође. То су прави Хрвати у Босни. И тамо су наши Шокци, који играју Хрватима медведа и приређују ову забаву...

Све је било тако намештено, да су Јапанци славно победили Русе. И тим је уједно коначно утврђено пророчанство »тко ће у овом рату победити.« Да је »ткоме« било стати па гледати урнебесно тапшање, па онда како су дизали на рукама и славили Јапанце победиоце. Женскиње им добациваху цвеће, шешера, пољупце, а један Хрват, — који је до пре три године био у Будиму Чивутин, дошао је у такво »воскликновеније«, да га мал није погодила капља и непрестано је викао својој жени: „Sali, Sali mich trifft vor Freude der Schlag“ (Сали, Сали, од радости ће ме ударити капља).

Ко је ово видео, тај је загледао у срце онима, који господаре данас Хрватима и дају им правац. Штросмајерова служба у корист руског оружја, губи се као бледа слика, према свему овом.

Но како било да било, на крају је ипак победио Србин. Дошла је на ред V. тачка: »Пузање на свибањско дрво«. Од »Апаза« (тако зове босански сељак Јапанце) није нико могао да се успужа на дрво. Наједаред се издвоји из гомиле дечко, коме су очи биле пуне суза, што су Апази победили Русе. Пљуну у

руке и рече: Кад већ Руси нису могли победити, бар да победи Србин. Рече и успужа се као мачка, а са врха дрвета презриво погледа на оне доле. Зове се Влајко Радић.

Апави се поплашише, да не буде и ово неко пророчанство. Побледише, и крај је био, да нису дали детету одређену награду. Изговорили су се, да није видео председник...

Затим настаде »плес«. Поиграше: »хрватско банатско коло«, и наставише весеље и пир »у славу победе јапанске«.

Сад би најбоље било да се ово јави Куропаткину, па да не гине Русија у лудо, него да се преда. Онда би изостало и оно моје, да морам преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда у источну Азију, јер је све свршено. Али циц! Кад би се испунило све оно, што свака баба снива и прориче, добиле би и шерпење крила.

Ваш искрени извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Автономне власти бачке.

У четвртак, 19. о. м. ће се одржати седница епархијског школског одбора; у понедељак 23. седница административног одбора, а уторак 24. конзисторије.

Парастос Змају.

Пишу нам из Опава: У недељу 8. авг., био је парастос нашем великану Чика-Јови Змају. На парастосу су сви поштователји Чика-Јовини, присутни били и Богу се искрено помолили. Госп. Рајин изговорио је врло леп и смишљен говор. Но једино би приметати могао, да није био у народном духу, те народ није могао све разумети. Народу треба говорити, да може сваку реч разумети и однети је собом кући. А речи Сотира, Лирика, Геније, Поезија и тд. то би требало избегавати, кад се народу говори.

Србима лекарима.

Пишу нам из Опава: У Опаву је расписан стечај за лекара. Жеља би била, да на то место дође Србин или бар Хришћанин. Стечај је био већ расписан и избор одређен, но није се одржао. Сад је поново стечај расписан за 1. октобар, те би нам жеља била да Србин компетује, како би ова велика српска општина добила Србина лекара. Ако је српској интелегенцији на срцу опстанак свога народа, онда треба да уђе и у села, а не да се сва збије по варошима.

Оскудица у пићи.

Пишу нам из Опава: Са свију страна чују се гласови оскудице у пићи. У Опаву ово није, те се може пиће набавити коме треба: Сена, ситна и крупна но разуме по много скупљој цени него што је осталих година било. Такође патлиџана и доцније купуса у главицама, јер у риту има овога задоста посађено. Патлиџан данас нуде произвађачи по 3 новчића килу а сено се на пластове продаје.

Анкета због неродице.

За Хрватску и Славонију сазвао је бан анкету (одбор) који ће се посаветовати и донети предлог, како да се доскочи оскудици, која је настала услед неродице. Анкету сачињавају политички чиновници, саборски посланици, економски чиновници земаљске владе, представници трговачких комора, велики поседници, трговци, индустријалци, заступници земљорадничких задруга, заступници најјачих новчаних завода итд. Расправља се о томе, како ће се давати народу јефтин зајам, како да се набави храна за људе и стоку, како да се раздељује, како да се набави народу посла и зараде.

Краљево миропомазање.

„Трг. Гл.“ пише: После свечаности крунисања краљевог у Београду, његово величанство краљ крепуће се 12. септембра у Жичу где ће се њ. в. краљ миропомазати на Крстов-дан 14. септембра. Миропомазање ће извршити митрополит г. Инокентије са г. г. епископима у присуству г. г. министара и већег броја државних великодостојника Његово Величанство краљ ће после миропомазања отпутовати сутра дан из Жиче у српску царску задужбину Студеницу, ту ће се поклонити моштима св. краља Мироточивог, и бавиће се један дан, па ће отуд, како нас уверавају, њ. в. краљ отпутовати у Ужице, а у Београд ће се вратити 20. септембра.

У место венца на одар покојног чика-Јове, „Змају“.

Пишу нам из Опава: „У име венца на одар покојног чика-Јови Змају, приложише друштву српских књижевника, новинара и уметника „Змају“: Из Опава: Јован Н. Матић 25 круна; Матејић и Петровић 6 круна; М. Рајин 5 кр.; Г. Ћурчић 5 кр.; Миша Јагеровић 3 кр.; Стева Максимовић 3 кр.; Стева Максимовић 3 кр.; Коста Араницки 2 круне; Ђока Стејић 2 кр.; М. Стејић 1 кр.; укупно 53 кр.

Изложба шегртских радова у Руми.

Пишу нам из Руме: Румска обртна задруга у споразуму са I. српском занатлијском задругом у Руми, приредила је изложбу шегртских радова у пучкој школи. 1. (14.) августа при отварању изложбе присуствовао је поджупан сремске жупаније, и изразио своје допадање, што се обе задруге тако лепо слажу. — С обзиром, што је ово прва румска изложба, то са овим успехом потпуно задовољни можемо бити, а надати се, да ће код следеће, сваки занатлија врло радо своме дечку дозволити, да за изложбу потребити предмет спреми. 8. (21.) августа дељене су награде, које су пре тога од одређених чланова обеју задруга установљене Пре дељења награда је госп. Јозеф Серваци врло складним говором поздравио присутне посетиоце и децу, која су са нестрпљењем резултат свога труда очекивали. Уједно се говорник захвалио градоначалнику и већу које је са 150 круна помогло обе задруге, те су награде и остале трошкове подмирити могле.

Прву награду добио је Обреновић В. Милић, са Цетиња, родом из Колашина. Овај честити дечко трудио се, да што лепше изради неколико предмета за изложбу. Као фотограф израдио је врло лепих слика, у мањем облику, затим у већем две лепе увеличане фотографије и више лепих цртежа слободном руком. Као кипар изрезао је на дрвету распеће Исуса Христа, а као каменорезац изрезао је једну шару на мраморној плочи. После добивене награде дечко се биранim речима захвалио приређивачком одбору. Од остале Привредникове деце изложили су свега њих деветоро, од којих су њих четворо награђени са сатовима, један са шестаром, а остали четворо, као и сва друга деца са перорезом.

В. Г.

Кратке вести.

— У Америци су избили огромни штрајкови. Тако штрајкују 54,000 грађевинарских радника, те 65 школских зграда стоје недовршене и око 100,000 деце не може да иде у школу. Штрајкују и радници двеју творница челика, а очекују се још неки штрајкови.

— Српски митрополит Инокентије вратио се из Карлсбада у Београд.

— Српски кнез Павле Карађорђевић отпутовао је прекјуче из Беча у Београд.

— У Србији се надају врло доброј виноградској берби а услед кише, што је пала последњих дана.

— Очекивати је врло суво и похладно време, а само по где-где кишу.

Брзојави „Застави“.

Стигли 17. августа.

Пуцњава у султанову двору.

Цариград, 16. авг. (Преко Хебибчева у Бугарској, од нашег нарочитог цариградског извештача). Прошле ноћи, догодило се у султанову двору у Јилдиву, нешто необично. С поља се чула јака пушчана паљба, која је долазила из самог двора. Погинуо је један официр, јузбаша, а рањено је више војника. Шта је у ствари, још се не зна, јер се таји. О целом догађају, не сме се говорити ништа. Одмах су извршена хапшења Јермена и Младотурака. У вароши велика паника. Стража у двору удвостручена. Мисли се, да овај догађај стоји у вези са покретом у Пећи и Ђаковици, где су се они опет побунили, и куда је послат валија косовски Шаћир паша с војском. Арнаути траже велике концесије од султана. Ако се докаже, да се сад овде у двору побунила арнаутска гарда, — као што се говори, — онда би се догађај у двору, могао довести у везу са арнаутским покретом.

Руско-јапански рат.

Лондон. Јапанци имају у рукама сва спољна утврђења Порт-Артура. Непрестано трају очајне борбе. (Још пре две недеље јављено је било, да су Јапанци заузели чак и нека унутарња утврђења а данас су задовољни само и са спољним. Само што и то неће бити истина. Пр. ур. „Заставе“.

Петроград. Генерал Фокс брзојавио је, да се Руси неће предати, да имају још велику количину хране и џебане (И ово ће бити само неки сензациони брзојав, који је приватно стигао из Петрограда у Лондон, као што се досад већ толико пута дешавало. Пр. У. „З.“)

Петроград. Јапанци продужују напад дуж целе линије од Анчаучава до Линденсана. Руска војска стоји пред Љаојангом, где је у добром стању стигла њена артиљерија. Борба је врло жестока. Јапанци јуришају занесени фанатизованим самопрегорењем. Више пута је дошло до накнадне борбе.

Петроград. Све војничке шарже у Порт-Артуру добиће од 1 маја па до свршетка опсаде повећану плату. Генерал Штесељ добио је за храброст крст светог Ђорђа.

Владивосток Оправка повређене крстарице „Росија“ напредује нагло. Адмирал Алексијевић и генерал Линевић још су овде. Сваки дан стижу нове трупе.

Петроград. Цар стигао у Новочеркаск. Прегледао 4 дивизије донских конзака, који крећу на бојиште. Пожелео им је срећу и благословио их је.

Енглески преговори са Тибетом.

Симлеј. Енглески преговори са Тибетом, повољно довршени.

Наредба војног министра.

Будимпешта. Војни је министар издао наредбу, по којој све трупе, које су из Угарске попуњене, имају у писменом саобраћају са угарском владом да се служе мађарским језиком. Све команде у војсци морају примити поднеске на мађарском језику.

Трговина

БУДИМПЕШТА, 29. августа 1904. г. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 22.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 10·50—10·90 — бачка 76—78 кила 10·50—10·80 банатска 75—79 кила 10·30—10·60; сремска 74—78 кила 10·20—10 60 на 3 месеца унапред. Нова раж 7·85—8·——. Јечам нови 7·——7·40. — Зоб (овас) 7·10——7·50. Стари кукуруз 7·35——7·40——; нови паритет Будимпешта без гаранције ——·—; за Штајнбрух —— до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица 11·——11·50, аb штације ——·— — Купусара 11·50—12·— — Лjanено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Термини по закључку берзе у ½5 сати после подне

Пшеница за април 10·80.——— за октобар 1905. 10·52—·— Раж за октобар 8·02—·—. Зоб за октобар 7·01—— Кукуруз за јуни 1905. 7·27—·—, за август ———, за септембар 7·28—— Репица (Купусара) за август 12·—

Правац (тенденција:) Готова роба: пшеница и раж 5 пот. јефтинији. Зоб и кукуруз 10 пот. јефтинији. Термини лабаво на реализације и лабаво иноземство.

Велики марвени вашар

одржаваће се

У ГОЛУБИНЦИ

6. и 7. септембра 1904. по нов. кал.

Догон сваковрсне марве дозвољен.

Општинско поглаварство.

У Голубинци 28. августа 1904

Сурдучки, начелник. **Б. Станковић**, бележник.

833 1—3

Ц. О. 269. ex 1904.

Оглас.

Овим се од стране ш. црк. одбора срп. православне црк. општине сомборске расписује дражба на мањак, ради набавке 75 метарских хвати растових дрва за огрев.

Дражба ће се одржати у благајни срп. правосл. црк. општине сомборске на дан 29. августа (11. септ.) 1904. у 11 часова пре подне. Писмени оферти, имају се до дана дражбе поднети благајни срп. правосл. црк. општине. Вадиуми нису потребни.

Из седнице ш. црк. одбора срп. правосл. црк. општине, држане у Сомбору 30. јула (12. авг.) 1904.

Ђорђе Павковић (М. П.) **Ст. Маглић**
перовођа. 831 1—1 потпредседник.

Хамлет из Тускулума.

Новела **Рихарда Фоса.**

(Наставак) (1)

Преко дана је Салватор ретко бивао код куће. Чим сване, одмах би отишао куд год, само да није на очима свом суровом оцу. Цео дан је проводио у оближњој шуми, која одваја Тускулум од Фраскате и коју је скроз познавао. Ту би нашао какво згодно место, легао би према сунцу и по читаве часове гледао у неизмерно плаво небо и дивио се његовој лепоти и величини, са пажњом и задовољством пратио је очима кретање већих и мањих облака по небу, како се час скупе у гомилу, а час се опет растуре на све стране, слушао је умилну песму славујеву и монотоне звуке звона, који су допирали из оближње варошице, а за које је он, пошто никад није био у цркви, мислио да долазе из ваздуха; о свему, што је чуо и видео, размишљао је и покушавао да докучи од куда је то. Не далеко од Тускулума било је неколико вароши и варошица, а он ни то није знао, да тамо људи живе, с брега се могло видети у даљини широко море, а он о њему ни појма није имао; гледао је, како се сунце рађа и залази, дивио му се, али није знао да је оно светлост, коју је Бог створио да обасјава и загрева земљу, на којој ми, деца његова, живимо. Недељом, кад мати отиде у цркву, а отац у крчму, морао је Салватор чувати стадо.

Пастири, који су чували стоку по околним брежуљцима, били су нежењени и нису имали деце, с којима би се Салватор могао састајати и играти као што чине остала сретна деца. Кад му је мати кадкад причала, како се друга деца играју, он се томе јако чудио. Друга се деца „играју". Шта ли то, Боже значи? Такав живот чудновато је утицао на младу душу Салваторову. Он постаде вечито тужан, замишљен и невесео. Отац његов поступао је с његовом матером све горе и горе, мржња његова према оцу бивала је с дана на дан све већа, и у срцу његовом развише се свега две страсти: неописана љубав према матери и мржња према оцу. Ах! Само кад бих ја био велики, мислио је често Салватор ишчекујући нестрпљиво да му се та жеља оствари.

* * *

Салватор је већ чувао један део стада на пољани, која се пружала од брега на коме је некад била тврђава старе вароши, па све до Моларске долине. Један низак порушен зид раздвајао је тускулумске пашњаке од пашњека Roca di Papa. Тамо у Моларској долини умр'о је скоро био неки чобан, и његово место било је упражњено. Било је једне недеље после подне, у рано пролеће, кад Салватор као и обично истера стоку на пашу. Идући поред пограничног зида, оте му се нешто поглед на ону страну, и гле, на велико чудо његово, шта тамо спази?! На једном обронку, који је би осав покривен разним пролетњим цвећем стајала је једна као анђео лепа девојчица, црномањаста лица, крупних црних очију и дуге златне косе с белим велом на лицу. Имала је просту, али лепу хаљину ружичасте боје и држаше у крилу пуно разног цвећа, од кога је са необичном вештином плела један венац. Салватор кад је спази, стаде као укопан. Њена појава занесе га; тако што никад до сад у свом животу није видео; сумњао је да је то какво обично људско створење, мислио је да је какво надприродно биће. У том се девојчица окрену према њему и погледа га смешећи се. Салватор се уплаши, кад виде да га је она спазила, и хтеде да побегне кући. Већ је био скупио стадо и потерао, кад девојчица запева једну песмицу тако дивно и нежно, да је изгледало да анђели небески певају а не какво обично смртно створење. Салватор је већ био прилично одмакао, али кад чу сребрнасте звуке песме, нехотице стаде; био је очаран, чинило му се као да она пева тугу његову, као да га зове да га теши, и заборавивши на стадо, врати се опет натраг ка зиду. Она је даље певала плетући венац, који је скоро био готов; кад венац доврши, мету га себи на главу и престаде певати.

„Но пређи овамо слободно", рече девојчица смешећи се Салватору, видећи га да је опет дошао. Салватор се сад већ био ослободио, радосно примио позив, прескочи лако зид и за тили час нађе се код ње.

„Сад ћемо да се играмо",, рече девојчица Салватору умиљато. Салватор и ако није знао шта то значи „играти се", не хтеде се показати да не зна, већ науми да чини, што му она заповеди. Игра је ишла врло лепо, да нису ни осетили како им је време брзо пролазило. Он је хватао шарене лептириће и доносио их њој, а она их је као заробљенике трпала у једну котарчицу од лишћа, па су тих после опет пуштали на слободу.

Салватор је био ван себе од радости, ни један му дан у животу није био тако весео као овај, није знао, да ли је све ово што се с њим збива, сан или јава. Ова дивна девојчица чинила му се, да је његов анђео спаситељ, који је с неба послан да га опрости досадашњих мука. О радости би и певао и плакао. Пошто се од игре уморише, седоше на траву да се одморе. Салватор се усуди те је упита за име. — „Мени је име Марија, а теби како је име?" — „Салватор Сантис", рече он. — „Но, врло лепо име, јако ми се допада", рече Марија и насмеја се. Салватор сав порумени. — Он се био у игри и разговору са својом малом пријатељицом толико занео, да је и заборавио да је већ време да иде кући.

— Ах, да ми је да сам с Маријом једнако — она је извесно сретна кад је тако весела, њу сигурно отац воли, а не као мој мене — мислио је Салватор и тако му се при том ражали, да се једва уздржа од плача. Марија то примети.

— Шта ти је? запита га она болно.

— Мој отац — промуца Салватор, а две крупне сузе скотрљаше му се низ јаgodице. — Јел и твој отац пастир? запита Салватор Марију радознало.

— Јесте, шта би иначе био. Ми живимо недалеко одавде. Отац нам је начинио овде у оближњој шуми врло лепу колибу од самога зеленила. Имамо још једну од камена, али ми се ова много више допада.

Салватор се много интересовао за оца Маријиног, хтеде неколико пута да је запита за њега, али не смеде да се усуди. Напослетку се одважи и рече:

— Твој отац тебе извесно јако воли?

— Разуме се, он мене љуби, као што и ја њега љубим.

— Ваљда и ти твог оца љубиш?

Салватор се трже на ове речи, али ништа не одговори.

(Наставиће се.)

НОВА КЊИГА.

Изашла је из штампе

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА.

СВЕСКА I.

ГОВОР

Дра Николе Ђурђевића

НА ВЕЛИКОМ ЗБОРУ

СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

У ОКУЧАНИМА

20. септембра 1903. године.

Издаје „Рад" деоничарско друштво за издавање српских књига и новина у Руми

Цена је 20 пот. (Са поштарином **23 пот.**)

Књижарима и растуривачима уобичајени рабат од 33⅓%, али они плаћају поштарину.

Поручбине отправља главни повереник друштва „Рада".

КОСТА ЛЕРА
у Новом Саду.

КО БИ МОГАО повољно оженити вишег чиновника? Исти је 42 године стар, честит, имућан и наклоњен домаћлуку. Озбиљне понуде са описом околности управити на администрацију »Заставе« под »Самац Београђанин«. 823 2—3

ВАТРОМЕТА.

Ракетли, жабица, бенгалске ватре и машине у бојама, на велико и мало продаје, по најнижој цени

ВЕЛИМИР РАДАК
шпецерајска трговина
809 3—4 у Митровици.

БРАЋА РАБШТЕРН
НОВИ САД 148 55—
ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.
Фабрика шесструке спрћетне есенције.

ПОМОЋНИК

за галантеријску, кратку и модну робу вичан, може одма добити место.

Оферте, сведочбе у препису и фотографија, треба упутити на

Исидора Вајса,
825 2—2 у Митровици.

!! ВРЛО ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ !!

КОД

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ

а купује се у галантеријском и беле робе одељењу:

Сунцобрана,
КИШОБРАНА,
КОШУЉА СВАКЕ ВРСТЕ,
мушких и женских
○ ГАЋА. ○
○ Краватни ○
за мушке и женске.
Манцетни, ○ Мидера,
ЖУПОНА
Рукавица сваковрсних,

ВУЛОВА И ВУНИЦЕ
разне сорте
Кофера, ○ Торби,
НОВЧАНИКА,
○ ШТАПОВА ○
као и разних других
Прибора
потребних
за шнајдерке и машамоде
и т. д. и т. д.

МОЛИМО ЗА ПОСЕТУ
да се уверите о ВРЛО ДОБРОЈ РОБИ
и ванредно ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ.

Нови Сад, 1904. 817 1—6 Браћа М. Поповићи.

Учитељи!

Где да узмете за ову годину

школске књиге

и остали прибор, који је ђацима потребан?

Само у новоотвореној књижари

Станковић и Марковић

826 1 10

У НОВОМЕ САДУ.

Они су **почетници, млади људи,** које ваља потпомоћи а нуз то су у положају да дају најповољнији рабат.

Каталог школских књига шаљу бесплатно.

Књижевна објава.

Јављам преч. српском свештенству, да је изишла из штампе I. књига **„Проповеди и ексхорти“** на сва недељна јеванђеља са диспозицијама на главније мисли сваког јеванђеља. У књизи је 29 проповеди и 111 диспозиција. По тим диспозицијама, може свако лако саставити сам проповед, на коју тему хоће, јер сам свакој диспозицији дао све главне мисли дотичне теме и на крају 5—10 згодних цитата из св. Писма, који се могу у проповеди употребити. Књига је удешена и за школске потребе и за парохијско свештенство.

Цена је књизи 3 круне и 50 потура, са поштарином 30 потура више.

У Осеку (Славонија).

свешт. Александар Живановић,
793 3—3 кр. професор.

Ужасне су последице, ако се не предузму мере против преношења болести још за времена, и то сад кад је скоро сваки други човек болестан и кад се, нерачунајући овамо дифтеритис, шарлах и врућицу итд. кад се страшно шири сува болест — турбекулоза*). Зато стоји сваком на расположењу да се повољи увери о ваљаности **„аутоматског апарата за дециифекцију, против ширења болести“**, па оно да у свом личном интересу својих најмилијих непропусти, да га намести у соби за спавање, становање, у својој радњи, канцеларији, магацину, радионици, нужнику итд. У просторијама, где долази много људи, нарочито тамо, где долазе болесна деца, неби смело бити без њега. Апарат је мали, елегантан и распростире пријатан мирис. Да би га и најсиромашнији могао набавити, послаће се пробе по 1 К 4 потуре франко (новац треба послати унапред) али на једну исту адресу само једаред, иначе стаје комад 1 К 50 пот. а новац се шаље унапред или се апарат добија поштанским поузећем.

Damascena Ass.,
Marillavölgy 190. 640 12—16

*) По званичној штатистици министарства унутрашњих дела умрло је 1902. год. 75,145 особа од суве болести.

ЗА МОЈУ ТРГОВИНУ

потребујем три помоћника, и то за **мануфактурну струку два** а за **гвожђарску једног.** Ступити могу одма.

МИША НИКОЛИЋ
805 3—3 у Инђији (Срем.)

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигарете [Hülsen] јесте

AIDA

а које су свуда познате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

790 2—40

Светски експорт.

Добија се у главним и спец. трафикама

Потребујем за мануфактурну и памучну трговину солидна момка, Србина, самостална вешта продавца који говори немачки и мађарски подпуно; ступити може кроз 14 дана.

792 3—3 **Сава Тубић,** у Шиду.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Гавре Ј. Полита

у Новом Саду

треба једног старијег помоћника. Захтева се да је добар продавац, вичан намештању излога, знања српског немачког и мађарског језика. Ступање одма.

818 2—2

ДОМАЋИЦА!

Удовица 35 година стара из добре породице, вешта сваком кућевном послу, говори српски и немачки, тражи бољу кућу, где би цео домаћлук водила, уједно код 2—3 деце. Ступити може одмах. Сведоџбе о владању, као и услови, дознаће се на адресу: **„Tüchtige“.** Postrestante. N. Kikinda.

813 2—3

Стечај.

На место учитеља на вероисповедној овд. школи овим се стечај отвара: Плата је за редовну школу 600 кр. За повторну школу 5. кат. јут. оранице (за идућу годину издато за 186 кр.) осим тога баштаван села (издата за 30 кр.) За огрев 2 фата тврдих дрва и сламе колико треба. Слободан стан одговарајући шк. уредби са баштом од ½ јутра земље. Од укопа где позван буде 1 кр. од парастоса 50 пот. На земљу учитељ плаћа порез.

Рок стечају Усекованије 29. авг (11. сеп.) кад је и избор.

Из одборске седнице држане у Канаку 8. (21.) августа 1904. год.

812 2—2 **Школски Одбор.**

ПРОДАЈА

ДВА ЛЕПА ИМАЊА.

Једно од **360 јутара,** добре банатске земље, близу железнице и варошице, сигурно од поплаве, уз повољне услове, и цену од 520 круна по јутру.

Друго имање од **180 јутара,** добре ритске земље са салашом, у Потисју — близу варошице, сигурно од поплаве, уз повољне услове, за **120 хиљада круна.**

Купци нека се пожуре, а извештаје даје

Сима Петровић
824 1—3 повереник у Старој Бечеју.

Велико стовариште дописних карата

Књижара

Г. Лазаревића,

Нови Сад

Дунавска улица (код промонаде)

Највеће стовариште

ДОПИСНИХ КАРАТА (АНЗИХТСКАРАТА)

Част ми је ставити П. н. учитељима, општинама, као и трговцима, на повољно знање, да сам за почетак нове школске године подпуно снабдео радњу са школским књигама свију издања, учила, писаћег и цртаћег прибора.

На стовариштu имам велики избор школског мастила као и осталог школског и канцеларијског материјала.

Најучтивије умољавам П. Г. да изволе сву потребу школских књига и учила још за времена у мојој књижари поручити. Поруке обавља

750 4—4 **брзо и тачно,**

ва потпуно задовољство. На књигама уступам уобичајени највећи рабат, а писаћи, цртаћи прибор као и материјал, у мојој се књижари може добити

најјефтиније.

Највеће стовариште дописних карата.

Светски извор дописних карата.

Најјефтиније се може добити у Књижари Г. Лазаревића.

БОЉЕ ПЕЦИВО! МАЊЕ РАДЊЕ! НАЈВЕЋА ЧИСТОЋА!

Важно за сваки мањи

ГАЗДАЛУК И ГОСТИОНИЦУ

што највештији пекар, посластичар, и лебарица

кроз многогодишње искуство производе са муком и трудом то може сад свака млада домаћица и куварица са

Универзалном машином за 3 минута

с лакоћом умесити, лебац, милихброт, разма теста, без да рукама тесто додирне, и то увек једнако добро. —

Машина се лако рукује, брзо се даје чистити, кошта 15 круна. Енбалаже се рачуна по коштанцији. — Рецепте шаљем бесплатно, иштите проспекте од

Н. ОСТОЈИЋА У ЈАРКОВЦУ ТОРОНТАЛСКОЈ ЖУПАНИЈИ,

Ове машине биће најмилије посуђе свакој газдарици које чистоту, добар лебац и изврстно тесто воле.

601 17—20

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једино права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke des A. THIERRy in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, **кад се опече ма којом приликом,** код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд. —

Ова маст што старија, то изврсније дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Кошта у заједно са поштарином, товарним листом, паковањем **2 тегле 3 К.**

Опомињем, да се не купује подражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такође мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стовариштa, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.**

1049 59—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду